

Примітка 1. Облікова політика в 2011 році

380515 АТ «КБ «СОЮЗ»

Примітка 1.1. Основна діяльність

Банк «СОЮЗ» під час виконання своїх функцій керується:

- Законом України «Про банки і банківську діяльність»,
- Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»,
- Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»,
- Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»,
- чинним законодавством України з питань оподаткування,
- іншими законодавчими актами України,
- Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкцією про застосування Плану рахунків банків України, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 17.06.2004 року № 280,
- Положенням про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30.12.1998 року № 566,
- Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 року № 22,
- іншими нормативно-правовими актами Національного банку України, міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку та внутрішніми нормативними документами, основними з яких є:
  - ✓ Статут Банку;
  - ✓ рішення Правління Банку з питань кредитно-ресурсної, структурної та фінансової політики;
  - ✓ нормативні документи Банку (накази, розпорядження, положення, порядки, методики, технологічні карти тощо), що визначають порядок здійснення операцій з різними фінансовими інструментами.

За станом на кінець дня 31 грудня 2011 року до системи Банку входять Головний банк у м.Києві та 4 відділення – Донецьке регіональне №1, Сімферопольське №2, Одеське №3 та Донецьке №4.

За станом на кінець дня 31 грудня 2011 року представництв, інших відокремлених підрозділів, дочірніх та асоційованих компаній в своєму складі Банк не має.

В 2011 році діяльність Банку забезпечували основні бізнес-підрозділи: Департамент операцій казначейства, Департамент корпоративного бізнесу, Управління по роботі з цінними паперами, Управління кредитних операцій, Управління обслуговування приватних клієнтів та інкасації коштів, Управління неторгових операцій та грошового обігу, Операційне управління.

Крім того, в структурі Банку присутні підрозділи, які здійснюють супроводження, контроль та аналіз бізнес-процесів: Служба внутрішнього аудиту, Управління фінансового моніторингу, Управління ризиків, Відділ обліку банківських

операцій, Управління аналізу, планування та бюджетування діяльності, Управління касових операцій, Управління розвитку акціонерного капіталу, Управління інформаційних технологій, Юридичне управління, Управління безпеки та інші обслуговуючі підрозділи.

В звітному 2011 році в діяльності Банку особлива увага приділялась наступним напрямкам:

- збільшення клієнтської бази,
- збільшення капіталу та валюти балансу,
- впровадження сучасних технологій в обслуговування клієнтів Банку,
- створення та розширення кола банків-контрагентів для взаємовигідної співпраці на міжбанківському ринку України.

Основним видом діяльності Банку залишається кредитний бізнес.

Головною метою в 2011 році для Банку була прибуткова діяльність на ринку банківських послуг України, яка полягає в високоякісному управлінні власними та залученими коштами. Зважаючи на це, основними задачами звітнього року для Банку було забезпечення виконання фінансового результату за рахунок поглиблення та розширення 4-х банківських бізнес-напрямків:

- торговельні операції з іноземною валютою,
- залучення строкових коштів клієнтів,
- кредитування,
- операції з купівлі-продажу цінних паперів.

Перелік видів діяльності, яку здійснює Банк наведено в розділі “Інформація про банк”.

Примітка 1.2. Основи облікової політики та складання звітності

Облікова політика Банку – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються Банком для складання та подання фінансової звітності.

Облікова політика Банку розроблена в цілях удосконалення системи бухгалтерського обліку та звітності, внутрішнього контролю, правил документообігу, технологій обробки облікової інформації, системи рахунків та реєстрів аналітичного обліку, забезпечення політики Банку відносно адекватності, своєчасності, відповідності, ефективності та точності бухгалтерських даних, а також для забезпечення збереження активів Банку.

В облікову політику Банку впроваджено основоположні принципи обліку, за якими формуються фінансові звіти відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України в частині складання звітності, в основу яких покладені вимоги Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі по тексту – МСФЗ). Положення облікової політики Банку застосовуються до всіх статей звітності.

Перелік стандартів, на яких базуються основні принципи бухгалтерського обліку наведений у примітці 3 “Перехід на нові стандарти і тлумачення, що забезпечують контекст, у якому слід читати стандарти”.

Функціональною валютою, у якій ведеться бухгалтерський облік Банку і складається фінансова звітність є українська гривня. Фінансова звітність подається у тисячах гривень (тис.грн.).

У межах чинного законодавства, нормативних актів Національного банку України, міжнародних та національних стандартів облікова політика Банку визначає:

- основні принципи ведення бухгалтерського (фінансового) обліку і формування статей звітності;
- єдині методи оцінки активів, зобов'язань та інших статей балансу Банку;
- порядок нарахування доходів і витрат Банку за кожним фінансовим інструментом;
- критерії визнання активів сумнівними чи безнадійними до отримання;
- порядок створення та використання спеціальних резервів (порядок списання за рахунок резервів безнадійної заборгованості);
- вимоги щодо обліку окремих операцій.

Банк визначає та встановлює для всіх відокремлених структурних одиниць та структурних підрозділів Головного банку єдині методологічні підходи до побудови та організації бухгалтерського обліку та звітності, єдине тлумачення та розуміння принципів своєчасного та вірного відображення банківських операцій.

Положення облікової політики Банку є обов'язковим для безумовного виконання в поточному році по всій системі Банку. Якщо протягом звітного року до нормативних актів, які регламентують ведення бухгалтерського обліку у банківській системі України, вносяться істотні зміни, відповідні положення облікової політики Банку також змінюються. Такі зміни затверджуються Правлінням Банку.

Основними напрямками використання облікової політики є:

- ведення бухгалтерського обліку;
- складання та подання достовірної фінансової, податкової та управлінської звітності;
- організація операційної роботи, документообігу, внутрішнього контролю за здійсненням операцій Банку;
- визначення регламенту відносин з питань обліку в відділеннях Банку, між відділеннями та Головним банком, з установами Національного банку України, органами державної влади, а також іншими користувачами облікової інформації.

Політика щодо консолідації в системі Банку реалізується шляхом складання зведеної фінансової звітності в цілому по Банку з урахуванням всіх структурних підрозділів та наданням її Банком до Національного банку України.

Принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік та звітність Банку, розроблені з урахуванням вимог Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30.12.98 року № 566.

Основними складовими облікової політики є:

- повне висвітлення, тобто усі банківські операції підлягають реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку без будь-яких винятків. Фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій Банку, яка може впливати на рішення, що приймаються згідно з нею;
- безперервність, тобто оцінка активів та зобов'язань Банку здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність продовжуватиметься в неосязному майбутньому. Якщо Банк планує скоротити масштаби своєї діяльності, то це відображається у примітках до фінансових звітів;
- нарахування та відповідність доходів і витрат, тобто для визначення фінансового результату звітного періоду потрібно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. Доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення (визнання) незалежно від дати надходження або сплати грошових

коштів. Доходи – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення капіталу, за винятком його збільшення, пов'язаного з внесками акціонерів. Витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або виникнення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу і не є розподіленням між акціонерами. Власний капітал – це залишкова частина в активах Банку після вирахування всіх зобов'язань;

- послідовність, тобто постійне, із року в рік, застосування Банком обраної облікової політики. Зміна методів обліку можлива лише у випадках, передбачених міжнародними стандартами та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і потребує додаткового обґрунтування і розкриття у фінансових звітах;
- обачність, тобто в бухгалтерському обліку застосовуються методи оцінки, відповідно до яких активи та/або дохід не завищуватимуться, а зобов'язання та/або витрати не занижуватимуться;
- історична (фактична) собівартість, тобто активи і пасиви обліковуються пріоритетно за вартістю їх придбання чи виникнення. Активи та зобов'язання в іноземній валюті, за винятком немонетарних статей, мають переоцінюватись у разі зміни офіційного валютного курсу Національного банку України на звітну дату.
- превалювання сутності над формою, тобто операції обліковуються та розкриваються у звітності відповідно до їх сутності та економічного змісту, а не лише за їх юридичною формою;
- автономність, тобто активи та зобов'язання Банку мають бути відокремлені від активів і зобов'язань акціонерів Банку та інших банків (підприємств), у зв'язку з цим особисте майно та зобов'язання власників не мають відображатись у фінансовій звітності Банку. Активи – ресурси, що виникли в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому. Зобов'язання – заборгованість, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди.

Активи обліковуються за первісною (історичною) вартістю, тобто за сумою фактично сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів.

Зобов'язання обліковуються за первісною (історичною) вартістю, тобто за сумою мобілізованих коштів в обмін на зобов'язання або сумою коштів чи їх еквівалентів, які підлягають сплаті для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності.

Інші методи оцінки активів та зобов'язань Банку використовуються, якщо це вимагається чинним законодавством, внутрішніми положеннями та інструкціями, національними стандартами, та застосовуються на постійній основі до всіх схожих видів активів та зобов'язань.

Активи і зобов'язання Банку обліковуються, пріоритетно, за вартістю їх придбання чи виникнення; активи та зобов'язання в іноземній валюті, за винятком немонетарних статей, підлягають переоцінці при кожній зміні офіційного валютного

курсу; майно, цінні папери та майнові права, які приймаються в заставу, оцінюються за справедливою вартістю.

Активи і зобов'язання Банку оцінені так, щоб створені під них резерви та вжиті заходи виключали можливість перенесення існуючих фінансових ризиків на майбутні звітні періоди.

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням офіційного курсу гривні до іноземних валют на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат).

Надані кредити після первісного визнання оцінюються і відображаються в бухгалтерському обліку за амортизованою собівартістю (в сумі фактично наданих (отриманих) коштів, включаючи комісійні та інші витрати, що безпосередньо пов'язані з цими операціями, з використанням ефективної ставки під час нарахування процентів та амортизації дисконта/премії).

Застава, що отримана як забезпечення кредиту (майно, у тому числі майнові права на грошові кошти, які розміщені на вклад (депозит)), відображається в бухгалтерському обліку за заставною вартістю, визначеною договором застави за згодою сторін, яка тотожна справедливій вартості такої застави.

Якщо заставлене майно визнається необоротним активом Банку та використовується ним, зарахування його на відповідні балансові рахунки здійснюється за справедливою вартістю.

У забезпечення виконання зобов'язань за наданими/розміщеними міжбанківськими кредитами/депозитами приймається застава, справедлива вартість якої має враховувати як кредитний, так і валютний ризики.

Цінні папери обліковуються на балансі за балансовою вартістю у розрізі кожної складової боргового цінного папера: номінал, неамортизований дисконт або неамортизована премія, нараховані несплачені проценти, сформований резерв.

Цінні папери, придбані з метою отримання прибутку від короткотермінових коливань ринкової ціни, оцінюються під час первісного визнання та обліковуються в торговому портфелі банку виключно за справедливою вартістю без урахування витрат з придбання.

Боргові цінні папери після їх переведення до портфеля банку на продаж обліковуються за амортизованою собівартістю, акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком обліковуються за собівартістю.

У разі прийняття рішення про переведення цінних паперів до портфеля на продаж або портфеля до погашення Банк їх надалі обліковує за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки відсотка, розрахованої після їх переведення.

Основні засоби та нематеріальні активи оприбутковуються за первісною вартістю - історичною (фактичною) собівартістю основних засобів чи нематеріальних активів у вигляді суми грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених

(переданих), витрачених для придбання (створення) основних засобів та нематеріальних активів. Первісна вартість також включає у себе усі витрати, що пов'язані з доставкою, установкою, введенням в експлуатацію таких основних засобів, тобто, витрати, що пов'язані з доведенням необоротних активів до стану, придатного до використання за призначенням.

Після початкового визнання облік основних засобів ведеться за переоціненою сумою, яка є його справедливою вартістю на дату переоцінки, за мінусом суми будь-якої подальшої накопиченої амортизації.

Якщо Банк є лізингоодержувачем (орендарем), то прийняті в оперативний лізинг (оренду) активи на підставі акта приймання-передавання обліковуються за позабалансовим рахунком за вартістю, що зазначається в угоді про оперативний лізинг (оренду).

Господарські матеріали та інші запаси матеріальних цінностей оприбутковуються за фактичними цінами придбання – первісною вартістю, включаючи витрати на доставку, мито на ввіз та інші податки, а також будь-які витрати, що безпосередньо пов'язані з придбанням, доставкою тощо.

Передавання матеріальних цінностей в експлуатацію або їх реалізація здійснюється за вартістю, що визначається за методом “ФІФО”: “перше надходження – перший видаток”.

Доходи та витрати визнаються за таких умов:

- визнання реальної заборгованості за активами та зобов'язаннями Банку,
- фінансовий результат операції з надання чи отримання послуг може бути точно визначений.

Доходи та витрати визнаються за кожним видом діяльності Банку – операційної, інвестиційної, фінансової. Критерії визнання доходів і витрат застосовуються окремо до кожної операції Банку. Кожний вид доходів і витрат відображається в бухгалтерському обліку окремо.

Процентні доходи/витрати, комісійні доходи/витрати, які є складовою фінансового інструменту, а також амортизація дисконту/премії визнаються в балансі із застосуванням методу ефективної ставки відсотка.

Не визнаються доходами такі надходження:

- суми, що надійшли як завдаток, або в погашення кредиту, або на клієнтські рахунки на підставі відповідних договорів,
- суми надходжень за договором комісії, агентським та аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо,
- суми авансу або попередньої оплати за товари, роботи, послуги,
- суми, що надійшли на користь інших осіб, бюджету,
- надходження від первинного розміщення цінних паперів власної емісії.

Не визнаються витратами наступні платежі:

- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо,
- попередня або авансова оплата товарів, робіт, послуг,

- погашення одержаних кредитів, повернення депозитів тощо,
- витрати, які відображаються як зменшення власного капіталу.

Визнання в обліку доходів і витрат наведено в примітці 1.19. “Доходи та витрати”.

Примітка 1.3. Консолідована фінансова звітність

За станом на 31 грудня 2011 року на кінець дня Банк не складає консолідовану фінансову звітність.

Примітка 1.4. Первісне визнання фінансових інструментів

Фінансовий інструмент – контракт (угода), який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного суб’єкта угоди і фінансового зобов’язання або інструмента власного капіталу в іншого суб’єкта угоди.

Фінансові інструменти, що обліковуються в Банку, первісно оцінюються в такий спосіб:

- грошові кошти та їх еквіваленти під час первісного визнання оцінюються за амортизованою вартістю, яка не відрізняється від їх поточної справедливої вартості;
- придбані в торговий портфель банку цінні папери первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю з одночасним визнанням переоцінки в фінансовому результаті Банку. Витрати на операції з придбання таких цінних паперів визнаються за рахунками витрат під час їх первісного визнання;
- придбані в портфель на продаж цінні папери первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю, до якої додаються витрати на операції з придбання таких цінних паперів;
- кредити та інші фінансові активи під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю з урахуванням всіх витрат (доходів) на операцію;
- вклади (депозити), залучені кошти та інші фінансові зобов’язання під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю з урахуванням всіх витрат (доходів) на операцію.

Примітка 1.5. Торгові цінні папери

Придбані в торговий портфель банку цінні папери первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю з одночасним

визнанням переоцінки на рахунку 6203 “Результат від торгових операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку”.

Справедлива вартість цінних паперів, що перебувають в обігу на організаційно оформлених ринках, визначається за їх ринковою вартістю щомісячно (на кінець останнього робочого дня поточного місяця).

Для лістингового цінного папера справедливою вартістю є одне з таких оприлюднених на офіційних сайтах бірж (документально підтверджених в строк не пізніше 15 робочих днів) значень на найбільш сприятливому активному ринку цього цінного папера:

- котирувальна ціна покупця (ціна bid) за даними оприлюднених котирувань цінних паперів на фондових біржах за станом на час закриття останнього біржового дня звітного місяця;
- останній біржовий курс, що визначений за результатами біржових торгів, які відбулися протягом 5 робочих днів звітного місяця.

Якщо котирування ринкових цін на цінні папери є недоступним (або якщо такі відсутні) Банк має право застосовувати інші методи визначення справедливої вартості, що не суперечать діючому законодавству, а саме:

- посилення на ринкову ціну іншого подібного інструменту (подібного щодо виду цінного паперу, умов його обігу, галузі економіки емітента, валюти, дохідності, строку погашення);
- аналіз дисконтованих грошових потоків, використовуючи ставку дисконту, яка дорівнює діючій нормі прибутковості фінансових інструментів, що мають в основному такі самі умови та характеристики (строк погашення, що залишився; структура потоків грошових коштів; валюта; кредитний рейтинг емітента; процентна ставка) - для боргових цінних паперів;
- аналіз дисконтованих грошових потоків, використовуючи ставку дисконту, яка дорівнює поточній ринковій ставці дохідності (ставка KIACR у відсотках щоденних) - для боргових цінних паперів;
- середньозважена вартість купівлі-продажу цінного паперу на вторинному неорганізованому ринку за останні п'ять робочих днів місяця, що підтверджується угодами, в яких Банк діє як комісіонер або повірений, іншими документально підтвердженими угодами між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Результати операцій купівлі-продажу цінних паперів в торговому портфелі банку відображаються за статтю “Результат від торгових операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку” в “Звіті про фінансові результати”.

Проценти та дивіденди, що отримані від цінних паперів в торговому портфелі під час володіння ними, відображаються в “Звіті про фінансові результати” за статтю “Процентні доходи”.

Примітка 1.6. Кредити та заборгованість клієнтів

У звіті “Баланс” кредити та заборгованість клієнтів відображено, як сума заборгованості за кредитною операцією з урахуванням всіх доходів і витрат, що пов’язані з кредитною операцією, за мінусом фактично сформованих резервів під кредитні ризики.

Порядок формування резервів для покриття кредитного ризику визначений Положенням про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 року № 279.

Банк оцінює кредити та заборгованість клієнтів після первісного визнання за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки відсотка під час нарахування процентів та амортизації дисконту/премії.

Визнання знецінення фінансових активів здійснюється шляхом формування резервів. Банк здійснює коригування загального обсягу резервів під стандартну та нестандартну заборгованість за групами ризику відповідно до сум фактичної кредитної заборгованості у повному обсязі шляхом дебетування або кредитування рахунків розділу 77 “Відрахування в резерви”.

Формування резервів в іноземній валюті виконується за офіційним курсом, що встановлений Національним банком України до іноземної валюти, на звітну дату. Розформування раніше сформованих резервів в іноземній валюті проводиться за офіційним валютним курсом на дату формування такого резерву.

Вартість майна та майнових прав позичальника (або поручителя), оформлених під заставу, визначається за справедливою вартістю з урахуванням практичної складності при реалізації майна у разі невиконання позичальником своїх зобов’язань. Облік заставленого майна ведеться на відповідних позабалансових рахунках в залежності від виду заставленого майна.

Безнадійна кредитна заборгованість списується Банком за рахунок сформованого резерву за умови виконання вимог Порядку відшкодування банками України безнадійної заборгованості за рахунок резерву, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 01.06.2011 року № 172, та відповідного рішення Правління Банку.

Списана заборгованість за процентами враховується Банком на позабалансових рахунках і остаточно списується у разі надходження грошових коштів в погашення процентів або по закінченню терміну позовної давності.

Списання безнадійних активів методом прямого списання Банком не застосовується.

Проценти за кредитними операціями відображаються в балансі за методом нарахування.

Під час передавання кредиту (заборгованості за кредитом) внаслідок укладених угод, наприклад, відступлення права вимоги, переводу боргу, факторингу тощо, Банк оцінює межі, у яких він зберігає всі ризики та винагороди від володіння цим активом, з урахуванням такого:

- якщо за угодою передаються всі ризики та винагороди від володіння цим активом, то визнання кредиту припиняється і визнаються будь-які права і

зобов'язання, створені або отримані під час такого передавання, окремо як актив або зобов'язання;

- якщо за угодою Банк зберігає всі ризики та винагороди, в тому числі й за певних умов, то визнання такого активу продовжується.

Якщо Банк передає кредит (заборгованість за кредитом) й припиняє його визнання, та умовами вищезазначених угод передбачається компенсація його вартості більше або менше за балансову вартість, то Банк визнає різницю між балансовою вартістю такого активу та сумою отриманої компенсації як інші операційні доходи або витрати і обліковує їх відповідно на рахунках 6399 “Інші операційні доходи”, 7399 “Інші операційні витрати”.

Припинення визнання кредиту (заборгованості за кредитом) здійснюється на дату, в яку виконується умова:

- строк дії прав на грошові потоки від фінансового активу, що визначені умовами договору, закінчується;
- фінансовий актив передається без збереження всіх ризиків та винагород від володіння цим активом.

Негативна різниця між балансовою вартістю переданого активу, який складається з суми основної заборгованості за кредитом та суми заборгованості за нарахованими процентами, та сумою отриманої Банком компенсації, відображена в примітці 23 “Адміністративні та інші операційні витрати”.

За станом на кінець дня 31 грудня 2011 року в Банку обліковуються гарантії в кількості 95 штук на загальну суму 100365 тис. грн.

Примітка 1.7. Цінні папери у портфелі банку на продаж

Придбані в портфель банку на продаж цінні папери первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю з одночасним визнанням переоцінки в капіталі Банку на рахунку 5102 “Результат переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж”.

Справедлива вартість цінних паперів, що перебувають в обігу на організаційно оформлених ринках, визначається за їх ринковою вартістю щомісячно (на кінець останнього робочого дня поточного місяця).

Для лістингового цінного папера справедливою вартістю є одне з таких оприлюднених на офіційних сайтах бірж (документально підтверджених в строк не пізніше 15 робочих днів) значень на найбільш сприятливому активному ринку цього цінного папера:

- котирувальна ціна покупця (ціна bid) за даними оприлюднених котирувань цінних паперів на фондових біржах за станом на час закриття останнього біржового дня звітного місяця;
- останній біржовий курс, що визначений за результатами біржових торгів, які відбулися протягом 5 робочих днів звітного місяця.

Якщо котирування ринкових цін на цінні папери є недоступним (або якщо такі відсутні) Банк має право застосовувати інші методи визначення справедливої вартості, що не суперечать діючому законодавству, а саме:

- посилення на ринкову ціну іншого подібного інструменту (подібного щодо виду цінного паперу, умов його обігу, галузі економіки емітента, валюти, дохідності, строку погашення);
- аналіз дисконтованих грошових потоків, використовуючи ставку дисконту, яка дорівнює діючій нормі прибутковості фінансових інструментів, що мають в основному такі самі умови та характеристики (строк погашення, що залишився; структура потоків грошових коштів; валюта; кредитний рейтинг емітента; процентна ставка) - для боргових цінних паперів;
- аналіз дисконтованих грошових потоків, використовуючи ставку дисконту, яка дорівнює поточній ринковій ставці дохідності (ставка KIACR у відсотках щоденних) - для боргових цінних паперів;
- середньозважена вартість купівлі-продажу цінного паперу на вторинному неорганізованому ринку за останні п'ять робочих днів місяця, що підтверджується угодами, в яких Банк діє як комісіонер або повірений, іншими документально підтвердженими угодами між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Для визначення справедливої вартості цінних паперів, які мають ризик та внесені до біржового реєстру, береться справедлива вартість цінного папера, визначена за його котирувальною ціною покупця (ціною bid) за даними оприлюднених котирувань лістингових цінних паперів на фондових біржах за станом на час закриття останнього біржового дня звітного місяця.

У разі відсутності таких котирувань на зазначену дату Банк визначає справедливую вартість цінного папера, який внесено до біржового реєстру, за його останнім біржовим курсом, що визначений за результатами біржових торгів, які відбулися протягом останніх п'яти робочих днів звітного місяця.

Щомісячно цінні папери в портфелі банку на продаж переглядаються на зменшення корисності.

Результати від операцій купівлі-продажу цінних паперів в портфелі банку на продаж відображаються за статтю “Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж” в “Звіті про фінансові результати”.

Примітка 1.8. Цінні папери у портфелі банку до погашення

В 2011 році операцій з цінними паперами, які належать до портфелю банку до погашення, не відбувалось.

Примітка 1.9. Інвестиційна нерухомість

В 2011 році операцій з інвестиційною нерухомістю в Банку не відбувалось.

Примітка 1.10. Основні засоби

Оприбуткування придбаних основних засобів здійснюється за первісною вартістю (вартістю придбання) з урахуванням витрат, пов'язаних з доставкою, монтажем, введенням в експлуатацію, а також сум непрямих податків, держмита та інших витрат, пов'язаних з придбанням та/або введенням в експлуатацію об'єктів. Зміна первісної вартості здійснюється у випадках поліпшення, модернізації, доукомплектування і реконструкції таких основних засобів.

Вартість ремонтних робіт (поточний і капітальний ремонт), а також послуг по обслуговуванню основних засобів відноситься на рахунки витрат Банку.

Після первинного визнання облік основних засобів здійснюється в подальшому за первісною вартістю (собівартістю) з вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Основні засоби класифіковані в Банку по групах.

Раз на рік, перед складанням річної фінансової звітності, в Банку проводиться загальна суцільна інвентаризація основних засобів. Крім цього, в Банку можливе проведення позапланових, вибіркової інвентаризації основних засобів, наприклад, у зв'язку зі зміною матеріально-відповідальних осіб, масових переміщень основних засобів, крадіжок тощо.

В аналітичному обліку ведуться інвентарна книга та інвентарні картки по кожному об'єкту основних засобів. Книга та картки ведуться автоматизовано. Книга та картки роздруковуються обов'язково один раз на рік станом на 1-е число наступного року, а також на будь-яку дату – на вимогу (при потребі).

Амортизаційні відрахування по основних фондах нараховуються щомісячно по прямолінійному методу, виходячи з терміну корисного використання. Протягом року метод амортизації залишається незмінним. Наприкінці кожного звітного року, методи нарахування амортизації основних засобів переглядаються на відповідність економічним вигодам, що очікує отримати Банк від їх застосування.

Терміни корисного використання основних засобів переглядаються у разі:

- зміни очікуваних економічних вигод від їх використання (зміни виробничих та технологічних процесів Банку, фізичного або морального зносу основних засобів тощо);
- наприкінці кожного звітного року на наступний рік (виключення становлять суттєві зміни в законодавстві або нормативній базі, які відбуваються всередині року).

В 2011 році в Банку застосовувались наступні терміни корисного використання основних засобів:

➤ будівлі, споруди, лінії та вузли зв'язку	20 років
➤ машини, обладнання, обчислювальна техніка	5 років
➤ оргтехніка, побутова техніка, касова техніка	5 років
➤ транспортні засоби	6 років
➤ меблі, інструменти, прилади, господарський інвентар	4 роки
➤ сейфи та металеві шафи	20 років

Термін корисного використання завершених капітальних інвестицій в поліпшення, модернізацію, реконструкцію, дообладнання основних засобів, отриманих в оперативний лізинг (оренду), дорівнює терміну, протягом якого такі основні засоби будуть використовуватись Банком, але не більше строку лізингу (оренди) згідно договору.

По малоцінних необоротних матеріальних активах амортизація нараховується в розмірі 100% вартості у першому місяці експлуатації.

З метою приведення балансової (первісної) вартості основних засобів у відповідність із справедливою вартістю, Банком самостійно може проводитись переоцінка. Переоцінена вартість та переоцінена сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно залишкової вартості та суми зносу на Індекс переоцінки. Індекс переоцінки на певну дату визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість, що склалась на цю ж дату.

В звітному 2011 році переоцінка (уцінка, дооцінка) основних засобів Банком не проводилась.

В звітному 2011 році Банк переглядав основні засоби на зменшення корисності. За результатами перегляду Банк визначив, що ринкова вартість об'єкта основних засобів (тобто, сума очікуваного відшкодування при продажу) не перевищує його балансову вартість (в Банку експлуатуються сучасні основні засоби, період придбання яких 2009-2010 роки), а тому, зменшення корисності основних засобів не відбувалось.

Примітка 1.11. Нематеріальні активи

Оприбуткування придбаних нематеріальних активів здійснюється за первісною вартістю (вартістю придбання) з урахуванням витрат, пов'язаних з доставкою, налагодженням, введенням в експлуатацію, а також сум непрямих податків, держмита та інших витрат, пов'язаних з введенням в експлуатацію об'єктів. Зміна первісної вартості здійснюється у випадках поліпшення, модернізації, удосконалення таких нематеріальних активів. Вартість послуг по обслуговуванню та супроводженню нематеріальних активів відноситься на рахунки витрат Банку.

Після первинного визнання облік нематеріальних активів здійснюється в подальшому за первісною вартістю (собівартістю) з вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Нематеріальні активи класифіковані в Банку по групах.

Раз на рік, перед складанням річної фінансової звітності, в Банку проводиться загальна суцільна інвентаризація нематеріальних активів. Крім цього, в Банку можливе проведення позапланових, вибіркових інвентаризацій нематеріальних активів, наприклад, у зв'язку зі зміною матеріально-відповідальних осіб тощо.

В аналітичному обліку ведуться інвентарна книга та інвентарні картки по кожному об'єкту нематеріальних активів. Книга та картки ведуться автоматизовано. Книга та картки роздруковуються обов'язково один раз на рік станом на 1-е число наступного року, а також на будь-яку дату – на вимогу (при потребі).

Амортизаційні відрахування по нематеріальних активах нараховуються щомісячно по прямолінійному методу, виходячи з терміну корисного використання. Протягом року метод амортизації залишається незмінним. Наприкінці кожного звітного року, методи нарахування амортизації нематеріальних активів переглядаються на відповідність економічним вигодам, що очікує отримати Банк від їх застосування.

В звітному 2011 році термін корисного використання об'єкта нематеріального активу, що затверджений наказом керівника Банку, становить 10 років.

Терміни корисного використання нематеріальних активів переглядаються у разі:

- зміни очікуваних економічних вигод від їх використання (зміни виробничих та технологічних процесів Банку, морального зносу нематеріальних активів тощо);

- наприкінці кожного звітного року на наступний рік (виключення становлять суттєві зміни в законодавстві або нормативній базі, які відбуваються всередині року).

З метою приведення балансової (первісної) вартості нематеріальних активів у відповідність із справедливою вартістю, Банком самостійно може проводитись переоцінка. Переоцінена вартість та переоцінена сума зносу об'єкта нематеріальних активів визначається множенням відповідно залишкової вартості та суми зносу на Індекс переоцінки. Індекс переоцінки на певну дату визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість, що склалась на цю ж дату.

В звітному 2011 році переоцінка (уцінка, дооцінка) нематеріальних активів Банком не проводилась.

В звітному 2011 році Банк переглядав нематеріальні активи на зменшення корисності. За результатами перегляду Банк визначив, що ринкова вартість об'єкта нематеріальних активів не перевищує його балансову вартість, а тому, зменшення корисності нематеріальних активів не відбувалось.

Примітка 1.12. Оперативний лізинг (оренда)

Надання Банком основних засобів в оперативний лізинг (оренду) відбувається на підставі укладеного договору, в якому визначається, зокрема, склад об'єктів лізингу (оренди), строк лізингу (оренди), лізингові (орендні) платежі. Об'єктом лізингу (оренди) в Банку є основні засоби.

Надані Банком в оперативний лізинг (оренду) власні основні засоби обліковуються на окремих аналітичних рахунках 44-го та 45-го розділів плану рахунків за первісною вартістю. Протягом всього строку лізингу такі основні засоби амортизуються Банком-лізингодавцем на загальних підставах, та можуть переглядатись на зменшення корисності на загальних підставах. Утримання та експлуатація наданих в лізинг основних засобів здійснюється згідно умов договору лізингу (оренди).

Крім власних основних засобів, Банк може надавати в суборенду основні засоби, що отримані самим Банком в оперативний лізинг (оренду), які обліковуються в бухгалтерському обліку на позабалансовому рахунку 9840 "Основні засоби та нематеріальні активи, що прийняті в оперативний лізинг (оренду)" за вартістю, вказаною в договорі лізингу (оренди), протягом всього строку лізингу.

Передавання основних засобів в суборенду здійснюється у відповідності до умов договору суборенди та з урахуванням вимог основного договору лізингу (оренди).

Орендовані основні засоби, що передані в суборенду, Банком не амортизуються, не переоцінюються та не переглядаються на зменшення корисності.

Утримання та експлуатація наданих в суборенду основних засобів здійснюється згідно умов договору суборенди.

В 2011 році Банком не здійснювались операції з надання основних засобів в оренду та суборенду.

Примітка 1.13. Фінансовий лізинг (оренда)

Основні засоби, придбані на замовлення Банку та надані йому в користування за договором фінансового лізингу обліковуються на окремих аналітичних рахунках групи "Основні засоби". Основні засоби фінансового лізингу обліковуються за справедливою вартістю, вказаною в договорі лізингу.

До таких основних засобів застосовуються такі ж правила обліку, амортизації і перегляду на зменшення корисності, як і для власних основних засобів. Якщо після закінчення строку фінансового лізингу основні засоби переходять у власність Банку на умовах визначених договором, то вони обліковуються на відповідних аналітичних рахунках групи «Основні засоби».

Основні засоби, надані Банком у фінансовий лізинг, на балансі Банку не обліковуються. Банк відображає на спеціальному позичковому рахунку об'єкт фінансового лізингу у сумі мінімальних лізингових платежів та негарантованої ліквідаційної вартості. Різниця між сумою мінімальних лізингових (орендних) платежів і негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта фінансового лізингу (оренди) та теперішньою його вартістю, яка визначена за лізинговою (орендною) ставкою процента, є доходом Банку-лізингодавця. Доходи, отримані від операцій фінансового лізингу включаються до процентних доходів.

В 2011 році Банком не здійснювались операції з надання та отримання основних засобів у фінансовий лізинг (оренду).

Примітка 1.14. Довгострокові активи, призначені для продажу, та активи групи вибуття

Банк класифікує необоротні активи, як такі, що утримуються для продажу, якщо балансова вартість їх буде відшкодовуватись шляхом реалізації.

Необоротні активи класифікуються як утримувані для продажу якщо виконуються такі умови:

- стан активів, в якому вони перебувають, дає змогу здійснити негайний продаж,
- існує високий ступінь імовірності реалізувати ці активи протягом одного року з моменту прийняття рішення про їх продаж,
- Банк не планує використовувати активи у виробничій діяльності або для будь-яких інших цілей, крім продажу.

Якщо не виконується хоча б одна з цих умов, то необоротні активи не можуть класифікуватись як активи, що утримуються для продажу. В цьому разі, необоротні активи обліковуються в балансі Банку у загальноствановленому порядку.

За умови виконання вищезазначених вимог, рішення щодо визнання активів як таких, що утримуються для продажу або, навпаки, переведення активів утримуваних для продажу до категорії активів, що використовуються у виробничій діяльності, приймає Спостережна рада та/або Правління Банку. В рішенні зазначаються, зокрема, об'єкти активів, що переводяться, мета переведення, вартість, строки, плани продаж активів. Протягом звітнього 2011 року змін в плані продаж Банку не було.

Необоротні активи визнаються активами, утримуваними для продажу з моменту прийняття рішення Спостережною радою та/або Правлінням Банку про наміри Банку не використовувати такі активи у виробничій діяльності, а здійснити їх продаж, якщо інше не визначено в самому рішенні.

Активи, що утримуються для продажу визнаються в балансі Банку за первісною вартістю з урахуванням зменшення корисності.

Примітка 1.15. Припинена діяльність

В звітному 2011 році Банк не приймав рішення про припинення будь-якої діяльності.

Примітка 1.16. Похідні фінансові інструменти

Похідні фінансові інструменти Банк первісно оцінює та відображає в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю.

Витрати на операції з похідними фінансовими інструментами Банк визнає за рахунками витрат під час їх первісного визнання. Витрати на операції не включають дисконт або премію за форвардними та опціонними контрактами.

В бухгалтерському обліку похідні фінансові інструменти відображаються Банком на дату операції Банк за відповідними позабалансовими рахунками як вимоги щодо отримання одного активу та зобов'язання з поставки іншого за курсом (ціною), зафіксованим у контракті. При цьому, вимоги дорівнюють зобов'язанням.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів, крім опціонів, на дату операції дорівнює нулю.

Справедлива вартість опціонів на дату операції дорівнює премії опціонів, яка відображається за балансовими рахунками з обліку опціонів.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів, що перебувають в обігу на організаційно оформлених ринках, визначається Банком за їх ринковою вартістю.

Якщо котирування ринкових цін на похідні фінансові інструменти є недоступним, то Банк застосовує для визначення справедливої вартості такі методи:

- посилення на ринкову ціну іншого подібного інструменту;
- аналіз дисконтованих грошових потоків;
- інші методи, що забезпечують достовірне визначення справедливої вартості похідних фінансових інструментів.

На кожному наступному після первісного визнання дату балансу Банк оцінює похідні фінансові інструменти за справедливою вартістю без будь-яких витрат на операції.

Результат переоцінки похідних фінансових інструментів відображається Банком обов'язково на дату балансу як актив або зобов'язання в кореспонденції з рахунком 6209 "Результат від торговельних операцій з іншими фінансовими інструментами" - за похідними фінансовими інструментами в торговому портфелі Банку, та рахунками 5104 "Результат переоцінки за операціями хеджування", 6392 "Результат переоцінки інструменту хеджування" - за похідними фінансовими інструментами, які призначені для обліку хеджування.

Похідні фінансові інструменти, індексовані стосовно інструментів власного капіталу, які не котируються на біржах і справедливую вартість яких не можна достовірно оцінити, оцінюються за собівартістю.

Операцій, які хеджуються в звітному році Банк не здійснював.

Примітка 1.17. Податок на прибуток

Податок на прибуток в Банку в 2011 звітному році обліковувався за фактичною сумою, яка розрахована згідно з нормами Податкового кодексу України.

В звітному 2011 році ставка податку на прибуток залишалась на рівні 25% - у першому кварталі, та 23% - у другому-четвертому кварталах.

Прибуток для цілей оподаткування, розраховується як різниця між доходами та витратами, визначеними за даними податкового обліку.

Обліковий прибуток визначений в балансі як різниця між балансовими доходами та витратами, сформованими на підставі даних фінансового обліку.

Відстрочений податок на прибуток визнається в обліку Банку у вигляді відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань.

Ставка відстроченого податку на прибуток на 2011 рік була розрахована на рівні 25%. Ставка відстроченого податку на прибуток на 2012 рік була розрахована на рівні 21% (ставка, що діятиме з 01.01.2012 року).

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання обчислюються та визнаються в балансі Банку один раз на рік за станом на 01 січня.

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання розраховується як визначений відсоток від різниці між витратами за даними бухгалтерського обліку та податковими витратами, та, відповідно, як визначений відсоток від різниці між доходами за даними бухгалтерського обліку та податковими доходами.

Порівняння облікових доходів і витрат з податковими доходами і витратами здійснюється окремо за кожним видом таких доходів і витрат, зокрема, процентні, комісійні, торговельні, витрати за господарськими операціями, амортизаційні відрахування тощо.

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню, утворилась по операціях з цінними паперами: а) на суму 1896 тис.грн. як різниця між отриманими доходами в бухгалтерському обліку та доходами по цінних паперах в податковому обліку; б) на суму 13015 тис.грн. як різниця між справедливою вартістю цінних паперів, що обліковується в балансі Банку, та договірною ціною цінних паперів.

Тимчасової різниця, що підлягає вирахуванню на суму 110 тис.грн., утворилась як різниця балансової вартості основних засобів в фінансовому обліку та балансової вартості основних засобів за даними податкового обліку.

Тимчасової різниця, що підлягає вирахуванню на суму 628 тис.грн., утворилась як різниця між отриманими доходами в бухгалтерському обліку та доходами в податковому обліку за торговельними операціями з цінними паперами.

Примітка 1.18. Власні акції банку, викуплені в акціонерів

Протягом 2011 року Банк не здійснювались операції з викупу акцій у акціонерів.

Примітка 1.19. Доходи та витрати

Процентні доходи/витрати визнаються в результаті використання грошових коштів, їх еквівалентів, сум, що заборговані Банком, сум, що залучені Банком.

Банк визнає процентні доходи/витрати із використанням ефективної ставки відсотка. Процентні доходи, які нараховані та не отримані, оцінюються на зменшення

корисності в складі відповідного фінансового інструменту. За такими доходами Банк формує резерв.

Безнадійні нараховані доходи списуються за рішенням Правління Банку за рахунок сформованого резерву.

Визнання в обліку доходів та витрат Банку у звітному році здійснюється за принципами:

- доходи та витрати відображаються в тих періодах, до яких вони відносяться;
- поправки до витрат або доходів попередніх облікових періодів обліковуються на тих самих рахунках витрат або доходів;
- отримані доходи майбутніх періодів та проведені витрати та платежі, які належать до майбутніх періодів обліковуються на рахунках для обліку майбутніх доходів та витрат відповідно і амортизуються протягом періоду, зазначеного в договорах;
- доходи та витрати відображаються як за методом нарахування, так і за касовим методом.

Процентні доходи та витрати визнаються в балансі Банку тільки за методом нарахування, тобто щомісяця, незалежно від строків та умов, вказаних в договорах. Для процентних доходів та витрат в Банку застосовуються такі методи нарахування “факт/факт” та “факт/360” (переважно, для доходів та витрат в іноземній валюті).

Інші доходи та витрати визнаються в балансі Банку як за методом нарахування, так і за касовим методом.

Виручка або *дохід від реалізації інших банківських послуг та комісійні доходи* і витрати відображаються переважно за касовим методом, тобто в момент фактичного надходження/сплати коштів. В деяких операціях застосовується метод нарахування, наприклад операції з розрахунково-касового обслуговування, обслуговування по системі “Клієнт-Банк”, за операціями кредитування, які передбачають додаткові послуги.

Комісії за наданими/отриманими послугами залежно від мети їх оцінки та обліку пов'язаного з ними фінансового інструменту поділяються на:

- комісії, що є невід'ємною частиною доходу (витрат) фінансового інструменту. Ці комісії визнаються в складі первісної вартості фінансового інструменту. Банк визнає такі комісії із застосуванням ефективної ставки відсотка;
- комісії, що отримуються/сплачуються під час надання послуг, визнаються доходами/витратами або в момент нарахування, або в момент отримання/сплати;
- комісії, що отримуються/сплачуються після виконання певних дій, визнаються як дохід/витрати після завершення певної операції або події.

Доходи у вигляді *штрафів та пені* відображаються в обліку тільки за касовим методом (тобто, в момент отримання таких штрафів і пені).

За операціями з цінними паперами та іноземною валютою Банк визнає *прибутки та збитки* – від реалізації фінансових інвестицій, від змін в оцінці (переоцінці)

інвестицій до справедливої вартості, від результату переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті у разі зміни офіційного курсу гривні до іноземних валют.

Податки та інші збори враховуються в тому періоді, в якому відбувається їх сплата з урахуванням строків, встановлених законодавством України.

Визнання *адміністративних витрат та інших операційних витрат* здійснюється при наявності первинних документів. Такі витрати відображаються в балансі Банку за їх первинною вартістю.

Враховані *дисконт та премія за цінними паперами* щомісяця за методом нарахування відносяться на процентні доходи та витрати та відображаються в “Звіті про фінансові результати” за статтю “Процентні доходи”. При цьому, щомісячні суми розраховуються із застосуванням ефективної ставки відсотка.

Нарахування купонного (процентного) доходу за цінними паперами проводиться щомісяця та обліковується на рахунках процентних доходів, що відображено в “Звіті про фінансові результати” за статтю “Процентні доходи”.

Процентні витрати за цінними паперами, емітованими Банком, за методом нарахування обліковуються на рахунках 7-го класу та відображаються в “Звіті про фінансові результати” за статтю “Процентні витрати”.

Облік доходів і витрат здійснюється наростаючим підсумком з початку року. Залишки по рахунках доходів і витрат закриваються на рахунки фінансового результату в останній робочий день фінансового року.

Примітка 1.20. Іноземна валюта

Операції Банку в іноземній валюті обліковуються за принципом мультивалютності. Операції в іноземній валюті здійснюються за тими ж рахунками, що й операції в національній валюті.

Нараховані та отримані доходи і проведені витрати в іноземній валюті відображені в “Звіті про фінансові результати” за офіційним курсом Національного банку України гривні до іноземних валют, який діяв на момент кожного нарахування, отримання чи сплати коштів.

При кожній зміні офіційного курсу Національного банку України здійснюється переоцінка балансових активів та пасивів в іноземній валюті.

За станом на кінець дня 31 грудня 2011 року активи та зобов'язання в іноземній валюті відображені в звіті “Баланс” за офіційним курсом Національного банку України гривні до іноземних валют, який діяв на цю дату, а саме (із розрахунку за одиницю іноземної валюти):

долар США – 7,9898
євро – 10,298053

російський рубль – 0,24953
швейцарський франк – 8,450725
фунт стерлінгів – 12,318245.

Результати переоцінки активів та зобов'язань обліковуються за рахунками 6-го класу плану рахунків – 6204 “Результати від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами”, що відображено за статтю “Результат від переоцінки іноземної валюти” в “Звіті про фінансові результати”.

З метою мінімізації ризику фінансових збитків, пов'язаних із зміною курсу іноземної валюти по відношенню до національної та переоцінки відкритих валютних позицій Банку в іноземних валютах в Банку впроваджена система лімітів на відкриті валютні позиції в іноземних валютах у розрізі валют.

Процес управління валютним ризиком у Банку передбачає щоденний контроль за відповідністю максимально можливих розмірів відкритих валютних позицій виходячи з прийнятної величини капіталу під ризиком до встановлених лімітів відкритих валютних позицій, розрахунок та прогнозування волатильності курсів валют і величини валютного ризику в нормальних умовах та стрес-сценарії.

Примітка 1.21. Взаємозалік статей активів та зобов'язань

В 2011 році взаємозаліку активів та зобов'язань різних клієнтів та в різних валютах Банк не проводив.

Примітка 1.22. Звітність за сегментами

За станом на кінець дня 31 грудня 2011 року діяльність Банку розділена за такими сегментами:

- послуги корпоративним клієнтам (до таких клієнтів належать суб'єкти господарювання, небанківські фінансові установи);
- послуги фізичним особам;
- інвестиційна банківська діяльність (до неї належить діяльність Банку на ринку цінних паперів);
- послуги на міжбанківському ринку (до них належать послуги, які надаються іншим банкам, в тому числі з отримання/розміщення міжбанківських кредитів/депозитів).

Критеріями розподілу банківської діяльності на сегменти є:

- характеристика та якість ряду банківських продуктів,
- розвиток банківської мережі (присутність Банку в великих містах України),
- питома вага та обсяги операцій сегменту в загальній сумі чистих активів, зобов'язань, доходів та витрат,
- періодичність (постійність) проведення діяльності сегменту протягом звітного періоду,
- ступінь впливу результатів діяльності сегменту на фінансовий результат звітного періоду, а також на показники активів та пасивів балансу за звітний період.

Для кожного сегменту Банку існують банківські продукти, направлені на задоволення потреб клієнтів (контрагентів) сегменту зі своїми специфічними тарифами та

процентними ставками, що залежать від рівнів ризиків та витрат Банку на надання таких послуг.

Проценти за кредитами затверджуються Комітетом по управлінню активами та пасивами Банку (КУАП). Процентні ставки за кредитами та депозитами встановлюються на рівні, що є конкурентноспроможним порівняно з іншими банками і забезпечують прибутковість кредитно-інвестиційних операцій Банку.

Тарифи на послуги Банку встановлюються з урахуванням стану ринку подібних банківських послуг та специфіки обслуговування клієнтів в Банку. Тарифи затверджуються Тарифним комітетом Банку. Тарифний комітет, затверджуючи тарифи на послуги, приймає до уваги собівартість таких послуг.

Банк може виділяти певну діяльність як окремий сегмент у разі, якщо виконується хоча б одна з умов:

- дохід за сегментом становить не менше 10% від загального доходу Банку,
- фінансовий результат сегменту (прибуток або збиток) становить не менше 10% загальної суми фінансового результату (прибутку або збитку) Банку,
- активи сегмента становлять не менше 10% від суми загальних активів Банку.

Однак, вся діяльність Банку в звітному році (як і у попередньому) була представлена саме такими напрямками – послуги корпоративним клієнтам, послуги фізичним особам, інвестиційна банківська діяльність та послуги на міжбанківському ринку.

І хоча і доходи, і фінансові результати та активи таких напрямків як послуги фізичним особам та інвестиційна банківська діяльність не відповідають вищезазначеним умовам сегментації, Банк вважає за необхідне виділити ці напрями в окремі незалежні сегменти враховуючи наступне.

Аналіз діяльності Банку вказує на те, що Банк активно працює з фізичними особами, переважно, із залучення вкладів (депозитів) та надання послуг з приймання платежів (наприклад, за комунальні послуги, послуги зв'язку, за придбання нерухомості тощо) і оренди індивідуальних сейфів, незважаючи на невідповідність 10%-вому рівню доходності від таких операцій в загальному обсязі доходів.

А також, активи сегмента інвестиційної банківської діяльності хоч і становлять тільки близько 1 % в загальній сумі активів Банку, проте вказують на наявність у Банку певного портфелю цінних паперів на продаж та готовність Банку працювати на ринку цінних паперів.

Доходами звітного сегмента визнається частина доходів Банку, що пов'язані безпосередньо з діяльністю звітного сегмента (проценти, комісійні доходи, доходи від торговельних операцій).

Витратами звітного сегмента визнається частина витрат Банку, що пов'язані безпосередньо з діяльністю звітного сегмента (проценти, комісійні витрати, витрати від торговельних операцій).

Доходи та витрати, які за економічною сутністю не можуть бути розподілені на окремі звітні сегменти, включаються до доходів і витрат за іншими операціями.

Доходи і витрати, щодо яких неможливо чітко визначити відношення до конкретного сегмента, відносяться до доходів і витрат за іншими операціями (наприклад, загальноадміністративні витрати, витрати на персонал, доходи і витрати по операціях оренди, витрати на аудит, доходи і витрати по операціях з основними фондами і нематеріальними активами, податки і збори тощо).

Витрати на формування резервів під активні операції, результати переоцінки іноземної валюти, штрафи, пені Банк не вважає результатом діяльності сегмента, а тому вони відображаються в примітці 26 “Звітні сегменти”, таблиці № 26.2. “Інформація стосовно характеру доходів і витрат звітних сегментів” як нерозподілені доходи і витрати за іншими операціями.

Розподіл за сегментами доходів та витрат має опосередкований вплив на рішення Банку щодо управління ресурсами.

В 2011 році змін в обліковій політиці щодо розподілу по сегментах не відбувалось.

Примітка 1.23. Ефект змін в обліковій політиці та виправлення суттєвих помилок

В звітному 2011 році змін в обліковій політиці Банку не відбувалось. Помилки, які потребують значних коригувань, не було.

Примітка 2. Економічне середовище, в умовах якого банк здійснює свою діяльність380515 АТ «КБ «СОЮЗ»**Опис економічного середовища, в умовах якого Банк здійснює свою діяльність**

Вітчизняна банківська система є однією з найбільш розвинутих галузей національної економіки, здатною надавати послуги на рівні міжнародних стандартів. Однак, світова фінансова криза і, як результат, складна економічна ситуація в Україні, що розпочалась з середини 2008 року, мали значний вплив на стан ринку банківських послуг.

Діяльність банківського сектору України у 2009–2010 роках характеризувалася скороченням активної діяльності банків, зменшенням їх ресурсної бази, збільшенням питомої ваги проблемних кредитів та отриманням збитків.

Незважаючи на загальну економічну кризу та її негативні наслідки для банківської системи, в звітному 2011 році спостерігалось поступове покращення стану справ в банківському секторі України. На даний час все більше банків подолали труднощі з ліквідністю, з залученням ресурсів та поверненням кредитних коштів

За зазначений період відбулося збільшення статутного та регулятивного капіталу банків, зростання адекватності регулятивного капіталу, збільшення обсягів кредитування корпорацій (особливо в національній валюті) при скороченні кредитування населення (зокрема в іноземній валюті).

За станом на 31 грудня 2011 року на кінець дня Ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 156 банків, всі публічні акціонерні товариства.

У стані ліквідації перебуває 19 банків, з них 18 банків ліквідуються за рішеннями НБУ, 1 – за рішеннями господарських (арбітражних) судів.

За 2011 рік загальні активи банків України (не скориговані на резерви під активні операції) зросли на 12,4% (на початок 2011 року становили 1090,1 млрд.грн., на початок 2012 року – 1222,9 млрд.грн.).

Структура загальних активів банків така:

- готівкові кошти, банківські метали та кошти в Національному банку України – 4,9%;
- кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках – 6,5%;

- кредитні операції – 68,0%;
- вкладення в цінні папери – 7,2%;
- дебіторська заборгованість – 3,4%;
- основні засоби та нематеріальні активи – 4,6%;
- нараховані доходи до отримання – 4,4%;
- інші активи – 1,0%.

Загальний обсяг зобов'язань банків України зріс у 2011 році на 11,6%: з 803,8 млрд.грн. – на початок звітнього року до 897,6 млрд. грн. – на кінець.

Основними складовими зобов'язань на кінець звітнього року були:

- кошти фізичних осіб – 306,2 млрд.грн., або 34,1%;
- кошти суб'єктів господарювання – 186,2 млрд.грн., або 20,7%;
- міжбанківські кредити та депозити – 166,5 млрд.грн., або 18,6%.

За 2011 рік власний капітал банків України збільшився на 19,3 млрд. грн. або на 16,9%, і на кінець року становив 161,0 млрд. грн. Сплачений зареєстрований статутний капітал банків збільшився на 17,8% - до 171,9 млрд.грн.

Доходи банків України станом на кінець звітнього року становили 142,8 млрд.грн. (збільшились на 4,3%). Витрати банків за звітний рік збільшились на 0,4%, або на 0,6 млрд.грн., і становили 150,5 млрд.грн.

Структура доходів і витрат банків України за станом на кінець 2011 року

	Показники	Сума, (млрд. грн.)	%
1	ДОХОДИ	142,8	100,0
1.1	процентні доходи	113,3	79,4
1.2	комісійні доходи	18,5	12,9
1.3	результат від торговельних операцій	4,0	2,8
1.4	інші операційні доходи	5,7	4,0
1.5	інші доходи	0,7	0,5
1.6	повернення списаних активів	0,6	0,4
2	ВИТРАТИ	150,5	100,0
2.1	процентні витрати	59,5	39,6
2.2	комісійні витрати	3,1	2,0

2.3	інші операційні витрати	15,9	10,5
2.4	загальні адміністративні витрати	34,3	22,8
2.5	відрахування в резерви	36,5	24,3
2.6	податок на прибуток	1,2	0,8

За підсумками 2011 року було зафіксовано від'ємний фінансовий результат діяльності банківського сектору у розмірі 7,7 млрд. грн., що майже вдвічі менше, ніж на початок 2011 року (за 2010 рік збиток складав 13,0 млрд.грн.).

Показники діяльності банків протягом 2008-2011 років

Період (рік)	Показники, (млрд.грн.)					
	Активи	Зобов'язання	Власний капітал	Доходи	Витрати	Прибуток
2008	973,3	806,8	119,3	122	115,3	7,3
2009	1001,6	765,1	115,2	143	181,4	-38,4
2010	1090,1	803,8	141,7	136,8	149,9	-13,0
2011	1222,9	897,6	161,0	142,8	150,5	-7,7

Таким чином, банківський сектор у 2011 році характеризувався:

- помірними темпами зростання обсягів активів, зобов'язань, власного капіталу, регулятивного капіталу банків;
- збільшенням доходів і витрат у порівнянні зі зменшенням доходів і витрат банків у попередньому році, та, як наслідок, зменшенням від'ємного фінансового результату діяльності;
- зменшенням обсягів негативно класифікованих кредитних операцій та поступовим нарощуванням обсягів кредитування банками;
- поступовим надходженням коштів фізичних і юридичних осіб в банківський сектор;
- зменшення іноземних інвестицій в банківський сектор України.

Враховуючи тенденції розвитку банківського сектору та наслідки нестабільності на міжнародних фінансових ринках, українському ринку банківських послуг і в подальшому буде притаманно:

помірний темп зростання. Очікується, що наслідки кризи, зокрема, дефіцит фінансових ресурсів та зростання їх вартості, нестабільність фінансових ринків будуть усуватись продовж кількох років. Тому, враховуючи наміри держави щодо стабілізації ситуації на фінансових ринках, слід очікувати зростання банківського сектору помірними темпами;

помірне зростання рентабельності операцій. У 2011 році банківський сектор отримав збитки у розмірі 7,7 млрд.грн. Не зважаючи на заходи, що вживаються для посилення стабільності фінансового сектора (включаючи жорсткість вимог до капіталізації, встановлення більш прозорих правил рефінансування та проведення банківських операцій), масштаб накопичених проблем у банківській системі залишається значним, що підсилює чутливість банків до системних та індивідуальних ризиків. Все це, в свою чергу не дозволить забезпечити значне зростання рентабельності банківського сектору.

Посилення конкуренції змушує банки активно застосовувати і впроваджувати різноманітні способи залучення нових та утримання існуючих клієнтів. Очевидно, що безперечну перевагу над своїми конкурентами мають ті банки, які йдуть в ногу з часом, швидко адаптуються до коливань економічної ситуації, вимог ринку і потреб клієнтів.

Тенденції розвитку ринку банківських послуг свідчать про актуальність питання формування максимально наповненого, збалансованого відносно рентабельності та різноманітності портфелю послуг у межах кожного окремого банку та досягнення балансу між вже існуючими і новими банківськими послугами.

Поряд з розширенням спектру банківських послуг, все більшого значення набувають такі чинники, як репутація банків, тривалість операційного дня, якість та оперативність надання послуг, географія філій, відділень, представництв тощо.

Отже, уявлення про надійність конкретного банку базується не тільки на аналізі економічних даних, а й на узагальненні вже існуючих думок про банк.

Загальний аналіз банківського сектору України свідчить про наступне (SWOT-аналіз):

- сильні сторони – розуміння економічної ситуації та вжиття державою заходів, направлених на стабілізацію економіки, вирішення проблем у банківському секторі, та загальна підтримка державою банківського сектору; проведення політики по відновленню довіри населення до банків; курсова стабільність, співробітництво держави з МВФ;
- слабкі сторони – низький рівень стійкості фінансової системи до кризових явищ, викликаний низькою капіталізацією та високою фрагментацією галузі; брак довгострокових фінансових ресурсів, у тому числі через відсутність обов'язкової накопичувальної системи пенсійного забезпечення й недосконалість системи страхування життя; низький рівень розвитку та низька прозорість фондового ринку; недосконала система захисту прав кредитора, вкладника та інвестора разом з підвищенням рівня кредитних ризиків;

- недостатньо прозоре судове врегулювання спорів; міжнародна економічна криза в ситуації можливого подальшого загострення;
- можливості – підвищення рівня капіталізації банків, якості і конкурентоспроможності банківських кредитних послуг; впровадження сучасних систем ризик-менеджменту і міжнародних стандартів корпоративного управління;
  - загрози – зниження прибутковості сектору у зв'язку із впливом фінансової кризи; значна залежність діяльності банків від валютної складової і зовнішніх політико-економічних факторів; неадекватність розміру банківського капіталу обсягам кредитних операцій; незбалансованість між строками залучених грошових ресурсів і строками наданих кредитів; неконкурентне ціноутворення на існуючі кредитні послуги та високий рівень процентної маржі.

Вплив цих умов на фінансовий стан Банку та результати діяльності

Банк “СОЮЗ” – одна з найбільш динамічних комерційних фінансових установ України, що стабільно розвивається. Діяльність Банку розпочав у 2007 році. За чотири роки свого існування Банк демонструє зростання основних фінансових показників та зміцнення позицій у банківському секторі країни. Банк займає 37 місце в рейтингу банків за показником активів (згідно з даними НБУ, за 2011 рік Банк піднявся в рейтингу українських банків із 67 на 37 місце) та очолює групу III.

На сьогодні Банк “СОЮЗ” є універсальною фінансово-кредитною установою, що спеціалізується на обслуговуванні корпоративних і приватних клієнтів, пропонуючи широкий спектр банківських продуктів і послуг.

Ключовим напрямком діяльності Банку є: корпоративне фінансування, що дозволяє юридичним особам відчувати переваги комплексного та індивідуального підходу в реалізації інвестиційних і кредитних проектів; обслуговування поточної діяльності клієнтів; організація випуску та обігу цінних паперів.

У відносинах з клієнтами Банк відрізняє персональний стиль і гнучкість співробітництва, що включає розробку оптимальних фінансових рішень та продуктів індивідуально під клієнта, широкий спектр консалтингових послуг, інформаційну та аналітичну підтримку.

Банк має на меті: забезпечувати клієнтів професійним та комфортним банківським сервісом через надання якісних послуг; зберігати прибуткову діяльність, яка відповідає інтересам акціонерів та заохочувати акціонерів і надалі інвестувати в розвиток Банку.

Жорстка конкуренція на ринку банківських послуг вимагає від топ-менеджменту Банку швидких рішень, нестандартних підходів, оперативної реалізації проектів.

Переваг та лідерства на ринку банківських послуг можна досягнути лише завдяки швидкій адаптації до змін зовнішнього середовища, розширенню географічної

присутності, вмінню задовольняти потреби клієнтів і створювати нові банківські послуги, які будуть користуватись попитом. Також важливим є збільшення вартості Банку як фінансової установи шляхом нарощування ресурсної бази, капіталу та підвищення рівня доходів.

Банк «СОЮЗ» постійно проводить моніторинг конкурентів та коригує свою цінову політику залежно від стану ринку.

Конкурентні переваги Банку:

- наявність чіткого уявлення про стратегію розвитку Банку;
- унікальна спеціалізація банку на ринку України;
- політичний нейтралітет;
- комплексний підхід до управління ризиками;
- фінансове планування й управлінський облік;
- наявність команди кваліфікованих менеджерів;
- послуги, орієнтовані на клієнтів, принципи партнерства;
- індивідуальний підхід, розуміння особливостей діяльності кожного клієнта;
- конкурентоспроможні умови доступу до банківських продуктів;
- автоматизація аналізу й обліку;
- технологічність способів прийняття рішень;
- наявність чітко поставленої мети.

Банк «СОЮЗ» як і інші комерційні банки, будучи складовою банківської системи України, відчуває на собі весь спектр дії як загальноекономічної ситуації в країні, так і державних заходів грошово-кредитного регулювання.

Примітка 3. Перехід на нові та переглянуті стандарти та тлумачення, що забезпечують контекст, у якому слід читати стандарти

380515 АТ “КБ “СОЮЗ”

Річна фінансова звітність Банку складена згідно з вимогами нормативно-правових актів Національного банку України, які розроблені на основних засадах Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО), зокрема, МСБО 1 “Подання фінансових звітів”, а також, згідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, облікової політики Банку на підставі даних бухгалтерського обліку.

У річній фінансовій звітності Банком застосовані правила бухгалтерського обліку відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України, які враховують правила бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності за МСФЗ.

Форми звітів та приміток подані у відповідності до вимог нормативно-правових актів Національного банку України, зокрема, Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 27.12.2007 року № 480, та складових облікової політики Банку.

Відмінності між обліковою політикою Банку та Міжнародними стандартами фінансової звітності визначаються тими відмінностями, які існують між Національними положеннями (стандартами) та Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Протягом 2011 року (та з дати початку своєї діяльності) обов'язковими до застосування в Банку, а також такими, що можуть бути застосовані в подальшому при здійсненні Банком відповідних операцій, були наступні стандарти та тлумачення:

МСБО 1 “Подання фінансових звітів”. Поданню підлягають: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про зміни у власному капіталі, Примітки до звітів, включаючи опис облікової політики. Інформація в звітах та примітках подається у порівнянні з попереднім роком.

Основні відмінності МСБО 1 – це заміна звіту про фінансові результати звітом про всі види доходів, в якому повинні також відобразитися всі зміни у капіталі підприємства, які не пов'язані із операціями з власниками, такі як переоцінка фінансових активів для подальшого продажу.

Окремий Звіт про сукупні прибутки та збитки наведено у Додатку № 2 до річного фінансового звіту.

Використання інших назв до форм звітів не змінює їх складу та застосування.

МСБО 2 “Запаси”. Запаси – це активи, які:

- а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу;

в) існують у форма основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг.

МСБО 7 “Звіт про рух грошових коштів”. В звіті про рух грошових коштів відображаються потоки грошових коштів та їх еквіваленти за звітний період, які згруповані в розрізі, операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Звіт у Банку складається прямим методом.

МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”. Облікова політика змінюється в зв'язку з прийняттям нового або переглянутого стандарту або тлумачення, або за власною ініціативою Банку, якщо нова політика приводить до того, що фінансові звіти надають достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки.

МСБО 10 “Події після звітного періоду”. Фінансова звітність коригується з метою відображення подій, що виникли після звітної дати, якщо така подія свідчить про умови, існуючі на звітну дату. Дивіденди об'явлені після звітної дати, не визнаються в зобов'язаннях в фінансовій звітності.

МСБО 12 “Податки на прибуток”. Загальна сума витрат з податку на прибуток, що визнається в звітному періоді, складається з двох величин: поточний податок на прибуток та відстрочений податок, який пов'язан з тимчасовими різницями (це різниця між податковою базою активу або зобов'язання та балансовою вартістю активу або зобов'язання в фінансовій звітності). Розрахунок відстроченого податку на прибуток здійснюється на підставі податкових ставок, що діятимуть в наступному звітному році.

МСБО 16 “Основні засоби”. Основні засоби первісно визнаються за фактичною вартістю. В фактичну вартість включаються витрати на доставку активу та приведення цього активу в робочий стан для використання за призначенням. Основні засоби амортизуються на протязі строку їх корисного використання.

МСБО 17 “Оренда”. Оренда класифікується як фінансова або операційна. Класифікація здійснюється в момент укладення договору. При фінансовій оренді орендодавець відображає дебіторську заборгованість за фінансовою орендою, а орендар визнає орендований актив та зобов'язання за майбутніми орендними платежами. При операційній оренді, орендодавець та орендар відображають орендні платежі як доходи та витрати відповідно на протязі строку дії договору оренди.

МСБО 18 “Дохід”. Дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає протягом звичайної діяльності, коли власний капітал Банку зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків акціонерів. Сума доходу, яка виникає в результаті операції, як правило, визначається шляхом угоди між Банком та контрагентом (клієнтом). Вона оцінюється за справедливою вартістю отриманої компенсації або компенсації, яка має бути отримана.

МСБО 19 “Виплати працівникам”. Зобов'язання по відношенню виплат працівникам визнаються на підставі як правових, так і конструктивних зобов'язань роботодавця. Зобов'язання і витрати (пенсійні виплати, виплати за звільненням, премії тощо) визнаються в тому періоді, в якому працівник виконував роботу. Затрати пов'язані з виплатою вихідних компенсацій не визнаються до тих пір, поки інформація про звільнення не буде доведена до таких працівників.

МСБО 21 “Вплив змін валютних курсів”. Курсові різниці від операцій з іноземною валютою визнаються в складі прибутку або збитку у відповідному періоді. Активи та зобов'язання в іноземній валюті обліковуються за офіційним курсом іноземної валюти, встановленим Національним банком України на звітну дату. Доходи та витрати іноземної валюти відображаються за офіційним курсом іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату здійснення операцій. Власний капітал (за виключенням величин змін за поточний період, які були перераховані за відповідними діючими обмінними курсами) не перераховується.

МСБО 24 “Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін”. Якщо відношення між підприємствами характеризуються наявністю прямого або опосередкованого контролю, то такі відношення є відношеннями зі зв'язаними сторонами.

МСБО 27 “Консолідовані та окремі фінансові звіти”. Загальна сума усіх видів доходів суб'єкту господарської діяльності відноситися до власників материнської компанії та не контролюючих учасників, навіть якщо внаслідок цього у не контролюючих учасників виникає збиток.

Даний стандарт буде застосовуватись Банком при наявності материнської компанії.

МСБО 29 “Фінансова звітність в умовах гіперінфляції”. Фінансова звітність потребує внесення коригувань, пов'язаних з гіперінфляцією.

МСБО 32 “Фінансові інструменти: подання”. В фінансовій звітності розкривається: якісна інформація о фінансових ризиках Банку та підходах керівництва в управлінні такими ризиками; положення облікової політики по відношенню до фінансових інструментів; інформація про кредитний ризик та ризик ліквідності по відношенню до фінансових інструментів; інформація про надану та отриману заставу; справедлива вартість кожного класу фінансового активу та зобов'язання; кількісна інформація про доходи та витрати від фінансових інструментів. Взаємозалік фінансового активу та зобов'язання здійснюється тільки в тому випадку, коли Банк має юридичне право на такий взаємозалік.

МСБО 33 “Прибуток на акцію”. Прибуток на акцію довідково необхідно відображати в Звіті про фінансові результати та в примітках як відношення скоригованого чистого прибутку на скориговану середньорічну кількість акцій в обігу.

МСБО 34 “Проміжна фінансова звітність”. Проміжна фінансова звітність включає: Баланс, Звіт про фінансові результати, приміток “Зобов'язання банку, які обліковуються на позабалансових рахунках”, “Рахунки довірчого управління”, “Окремі показники діяльності банку”.

Починаючи з наступного 2012 року проміжна фінансова звітність буде складатись з таких звітів: Звіт про фінансовий стан, Звіт про прибутки збитки та інший сукупний дохід, приміток “Потенційні зобов'язання банку”, “Дивіденди”, “Окремі показники діяльності банку”.

Банк визнає активи, зобов'язання, доходи і витрати в проміжних звітних періодах за тими самими принципами, що застосовуються в річних фінансових звітах.

МСБО 36 “Зменшення корисності активів”. Банком проводиться щорічна перевірка на предмет знецінення не фінансових активів (в тому числі основних засобів, нематеріальних активів та гудвіла) в період перед складанням фінансової звітності. Збиток від знецінення раніше переоціненого активу відноситься безпосередньо на зменшення резерву по переоцінці в тій його частині, в якій сума збитку сторнує величину признаної раніше дооцінки цього ж активу. Сума перевищення визнається в складі прибутку/збитку за період.

МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи”. Забезпечення визнаються по відношенню правового або конструктивного зобов'язання,

який виникає в результаті будь-якої події в минулому, якщо вірогідність відтоку ресурсів для його врегулювання є високою, та його величину можна надійно оцінити. Зобов'язання – це існуючий обов'язок Банку, що виник в результаті минулих подій, виконання якого, як очікується, приведе до відтоку ресурсів. Нарахування - це зобов'язання Банку по сплаті отриманих їм товарів або послуг, які Банк ще не оплатив.

МСБО 38 “Нематеріальні активи”. До нематеріальних активів відносяться ідентифікований (він є від'ємним або виникає в результаті прав за договором або юридичних прав) немонетарний актив, який не має фізичної форми. Первісно нематеріальні активи визнаються за фактичною вартістю. В фактичну вартість включаються витрати на доставку активу та приведення цього активу в робочий стан для використання за призначенням. Такі активи оцінюються за амортизованою собівартістю. Амортизація здійснюється на протязі очікуваного строку корисного використання.

МСБО 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”. Фінансові активи та зобов'язання визнаються в балансі на дату укладення договору. Фінансові активи оцінюються за справедливою вартістю (за виключенням дебіторської заборгованості). Припинення визнання фінансового активу здійснюється коли припиняються передбачені договором права на потоки грошових коштів від даного фінансового активу, або коли Банк передає іншій стороні всі права на отримання грошових коштів, всі ризики та вигоди за таким фінансовим активом. Фінансове зобов'язання перестає визнаватись, коли виконані всі зобов'язання або коли його умови в значному ступені змінюються. При цьому, зменшення корисності фінансових активів розрахована згідно вимог “Положення про формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків”, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 року № 279.

МСФЗ 8 “Операційні сегменти”. МСФЗ 8 застосовується до підприємств, з борговими або дольовими інструментами яких здійснюються торгові операції на відкритому ринку, а також до підприємств, які подають або планують подати фінансову звітність регулюючим органам у зв'язку з розміщенням інструментів будь-якого класу на відкритому ринку.

Крім того, в 2011 році обов'язковими до застосування були стандарти та тлумачення в поновленій редакції (з урахуванням внесених до них змін):

МСФЗ 1 “Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності” застосовується при першому складанні і поданні фінансової звітності за міжнародними стандартами.

МСФЗ 2 “Платіж на основі акцій”. Банк визнає у фінансових звітах операції, платіж за якими здійснено на основі акцій, а також операції, розрахунки за якими здійснено грошовими коштами або іншими активами чи інструментами власного капіталу. Придбані в результаті таких операцій товари, роботи, послуги оцінюються за справедливою вартістю.

МСФЗ 3 “Об'єднання бізнесу”. Придбані активи та прийняті зобов'язання можуть визнаватись або за справедливою вартістю на дату придбання, або за методом пропорційної частки Банку в чистих ідентифікованих активах придбаної компанії.

КТМФЗ 17 “Розподіл негрошових активів власниками”. Банк визнає виплати не грошових активів своїм власникам в якості дивідендів за справедливою вартістю.

КТМФЗ 18 “Передавання активів від клієнтів”. Активи, що передані від клієнтів, при первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю. Послуги Банку, які надаються в обмін на передані активи, оцінюються за справедливою вартістю.

Вищезазначені стандарти і тлумачення, а також й МСФЗ 5 “Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”, КТМФЗ 4 “Порядок визначення наявності в договорі ознак лізингу”, КТМФЗ 9 “Переоцінка вбудованих похідних інструментів” та інші застосовуються Банком у разі розкриття у фінансовій звітності інформації щодо здійснення Банком таких операцій або проведення такої діяльності

Прийняття нових і змінених стандартів не призвело до змін в обліковій політиці Банку, яка використовувалась для відображення даних звітного 2011 та попереднього 2010 років.

Банк оцінює можливий ефект від використання в майбутньому нових стандартів і вважає, що нові стандарти та їх інтерпретація не будуть мати суттєвого впливу на фінансову звітність Банку.

У зв’язку з тим, що застосування МСФЗ не внесли суттєвих змін у фінансову річну звітність, Банк не подає інформацію щодо впливу переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Примітка 27. Управління фінансовими ризиками

380515 АТ «КБ «СОЮЗ»

Кредитний ризик

Кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик втрати кредитних коштів, який виникає у Банку через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із Банком (його підрозділом) або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання.

Кредитний ризик присутній у всіх видах діяльності Банку, результат яких залежить від дій позичальників, емітентів, інших контрагентів і виникає кожний раз, коли Банк надає кошти, бере на себе зобов'язання про їх надання, або здійснює інвестиції.

Процес визначення кредитного ризику у Банку поділено на оцінку індивідуального та портфельного кредитного ризику. Джерелом індивідуального кредитного ризику є окремий конкретний контрагент – позичальник, боржник, емітент цінних паперів. Оцінка індивідуального кредитного ризику передбачає оцінку кредитоспроможності такого контрагенту, тобто індивідуальну здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати прийняті на себе зобов'язання.

Портфельний ризик проявляється у зменшенні вартості активів Банку. Джерелом портфельного ризику є сукупна заборгованість перед Банком по операціях, яким притаманний кредитний ризик, тобто портфель однорідних кредитних операцій. Оцінка портфельного кредитного ризику передбачає оцінку концентрації та диверсифікації активів Банка.

Методи зменшення кредитного ризику, які використовуються в Банку:

- лімітування;
- розгляд кредитної заявки службами Банку, які забезпечують незалежну оцінку проекту;
- вибір адекватної структури кредитної угоди;
- забезпечення (застанова, фінансова порука);
- постійний аналіз фінансового стану позичальника і надходжень на поточні рахунки;
- моніторинг застави.

Основним інструментом управління кредитними ризиками в Банку є система лімітування, яка включає ліміти трьох типів: ліміти індивідуального кредитного ризику, ліміти портфельного ризику, ліміти повноважень.

Встановлення лімітів індивідуального кредитного ризику здійснюється на основі аналізу фінансового стану позичальника, кредитного проекту, забезпечення, структури угоди, репутації позичальника, юридичної експертизи наданих документів.

Для моніторингу кредитного портфелю щомісячно Управлінням ризиків проводиться аналіз концентрацій вкладень Банку. Аналізується рівень проблемної заборгованості в розрізі підрозділів Банку, достатність сформованих резервів.

Встановлення лімітів повноважень передбачає систему лімітів колегіальним органам і посадовим особам в розрізі стандартних та нестандартних кредитних продуктів по розміру кредитів одному позичальнику та загального портфеля виданих кредитів. Ліміти встановлюються в залежності від якості сформованого портфеля, якості управління, професійної підготовки працівників, регіону тощо.

Банк структурує ступені кредитного ризику, установлює граничні ризики по відношенню к кожному конкретному позичальнику, а також по категоріям позичальників,

належних до визначеного сектору економічної діяльності або географічному регіону. Такі ризики регулярно контролюються та переглядаються.

Кредитний комітет Банку встановлює ліміти кредитування для кожного окремого позичальника на підставі колегіального рішення. Ліміти кредитування передбачають обмеження по сумі та строку погашення кожної кредитної угоди, а також можуть включати обмеження по цільовому використанню кредитних коштів.

При структуруванні ризиків при кредитуванні корпоративних клієнтів, Банк може встановлювати графіки погашення кредитів з урахуванням сезонності бізнесу позичальника та при необхідності отримувати гарантії його зв'язаних структур, укладати угоди по забезпеченню відповідних кредитів, фіксувати частки власних вкладень позичальників на усіх етапах реалізації кредитного проекту, вимагати переказ грошових потоків по угоді в Банк тощо.

Для регіональних підрозділів Банку встановлені обмеження по розміру кредитів, рішення про надання яких регіональний підрозділ приймає без затвердження у Головному банку. Ці обмеження встановлюються по відношенню до сум окремих кредитних договорів, загального обсягу кредитів, умов окремих програм кредитування.

Оскільки кредитна політика Банку містить встановлення пріоритетності якості позичальника над якістю доступного забезпечення, рішення про надання кредиту базується, насамперед, на оцінці кредитоспроможності позичальника. Банк проводить послідовну політику диверсифікації кредитного портфеля з метою зниження кредитних ризиків.

Банк є активним учасником ринка міжбанківських ресурсів.

Банк приймає незабезпечені кредитні ризики при проведенні міжбанківських операцій. З метою обмеження подібних кредитних ризиків в Банку встановлюються ліміти для банків-контрагентів на підставі комплексної оцінки фінансового стану, а також вивчення не фінансових факторів, які можуть вплинути на банк-контрагент у цілому. Ліміти на проведення міжбанківських операцій встановлюються і переглядаються Кредитним комітетом Банку. При надходженні інформації про погіршення або можливе погіршення фінансового стану банку-контрагенту підрозділ ризик-менеджменту Банку має право оперативного зупинити дію кредитного ліміту та інформує про це керівництво.

Моніторинг кредитного ризику – це комплекс дій Банку по отриманню та аналізу інформації про клієнта протягом строку дії кредитного договору. Моніторинг дозволяє оперативно реагувати на виникаючі ризики виконання зобов'язань позичальником по кредитній операції та знижає обсяг проблемних кредитів.

Моніторинг кредитної угоди включає:

- моніторинг виконання позичальником умов кредитної угоди, в першу чергу – своєчасності розрахунків по кредиту та відсоткам;
- моніторинг фінансового стану на підставі наданої фінансової інформації (звітності);
- моніторинг цільового використання кредитних коштів, досягнення запланованих показників бізнес-плану/техніко-економічного обґрунтування позичальника;
- моніторинг забезпечення;
- моніторинг не фінансової інформації (юридичні аспекти, репутація позичальника, інше).

Протягом звітнього 2011 року Банком не порушувались нормативи кредитного ризику.

Показники нормативів кредитного ризику Банку зазначено в “Інформації про банк”.

Ринковий ризик

Ринковий ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливі коливання вартості цінних паперів та товарів й курсів іноземних валют за тими інструментами, які є в торговому портфелі Банку.

Цей ризик впливає з маркетмейкерства, ділінгу, прийняття позицій з боргових та пайових цінних паперів, валют, товарів та похідних інструментів (деривативів).

З метою управління ринковим ризиком Банком застосовуються наступні інструменти:

- встановлення лімітів на суму конкретної угоди щодо купівлі або продажу, якщо вона укладається на умовах, за яких результат її проведення залежить від коливання ринкових цін,
- встановлення ліміту на загальний розмір валютної позиції, встановлення ліміту на сукупний розмір інвестиційного портфеля,
- оцінка волатильності котирувань,
- розрахунок лімітів вкладень в цінні папери на основі розрахованих Stop Loss лімітів та діапазону зміни котирувань цінних паперів,
- позаплановий перегляд лімітів у випадку різкої зміни кон'юнктури ринку або значного зниження ресурсної бази Банку,
- формування резервів на покриття можливих збитків.

Відсотковий ризик

В результаті несприятливого коливання на ринку відсоткових ставок Банк наражається на відсотковий ризик, джерелом якого є дисбаланс активів та пасивів, чутливих до зміни відсоткових ставок по строкам переоцінки.

Позиція дисбалансу потенційно може бути джерелом додаткового прибутку Банку, однак може і збільшувати ризик втрат. З метою зниження відсоткового ризику Банк використовує комплексну систему управління ризиками, яка базується на оцінці та лімітуванні ризику, створенні стрес-моделей. Результати оцінки та аналіз величини відсоткового ризику подаються кожного місяця на засідання КУАП, який приймає рішення щодо зміни відсоткової політики Банку, а також внутрішніх лімітів на рівень відсоткового ризику.

Окрім помісячної оцінки величини відсоткового ризику, Банк здійснює оперативний моніторинг різноманітних показників, які характеризують рівень відсоткового ризику, які бере на себе Банк. Оперативний та регулярний моніторинг величини відсоткового ризику дозволяє керівництву Банку приймати своєчасні та адекватні рішення, спрямовані на запобігання прибутковості операцій та дотримання встановлених лімітів відсоткового ризику.

Використання внутрішніх механізмів та процедур дозволяють Банку ефективно управляти відсотковим ризиком та уникати втрат, пов'язаних з даним видом ризику.

Інший ціновий ризик

Банк ідентифікує, вимірює та проводить моніторинг наступних видів цінового ризику, що має вплив на фінансово-економічну діяльність та прибутковість операцій:

- процентний ризик,
- ціновий ризик цінних паперів,
- ціновий ризик товарів.

Банком застосовуються такі методи вимірювання процентного ризику:

- розрахунок процентної маржі та спреду,
- аналіз розривів за строками (GAP-аналіз),
- метод альтернативної вартості, який передбачає порівняння фактичних процентних платежів за фінансовими інструментами з процентними платежами, розрахованими за ринковими процентними ставками,
- індексний факторний аналіз,
- імітаційне моделювання.

Управління процентним ризиком передбачає застосування заходів його мінімізації. Одним із способів мінімізації процентного ризику є встановлення лімітів розриву в строках погашення процентних активів та процентних пасивів. Ліміт може встановлюватись по кожній групі процентних активів та пасивів. Банк мінімізує розрив не тільки в строках, але і в сумах залученого пасиву чи наданого активу.

Другий спосіб мінімізації процентного ризику - внесення спеціальних пунктів в договори щодо зміни процентних ставок по вкладам та кредитам в залежності від коливань ринку, або змін у грошово-кредитній політиці Національного банку України. Даний спосіб може бути реалізований тільки у відповідності до чинного законодавства щодо зміни процентних ставок у договорах..

Що стосується цінового ризику цінних паперів, то у разі якщо Банк буде розміщувати цінні папери в портфелі на продаж за умови, що про продаж таких цінних паперів укладено договір (форвардний контракт), який засвідчує зобов'язання продавця продати такі папери та зобов'язання покупця купити ці папери у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією ціни такого продажу під час укладання такого форвардного контракту, ціновий ризик цінних паперів Банку не буде притаманний. Наразі, в портфелі на продаж перебувають, як правило, високоліквідні цінні папери – облігації внутрішньої державної позики, що мінімізує ціновий ризик цінних паперів.

Ціновий ризик товарів має опосередкований вплив на рівень кредитного ризику через зміну вартості заставного майна. З метою визначення впливу цінового ризику на якість кредитного портфелю Банк використовує методи стрес-тестування за параметрами – рівень інфляції, зміна вартості корзини критичного вживання, ринкової вартості предметів застави.

Ризик ліквідності

Ризик ліквідності – ризик фінансових втрат, пов'язаний з нездатністю Банку своєчасно і в повному обсязі виконати свої зобов'язання.

Джерелом ризику ліквідності є розбіжність активів та пасивів Банку по строкам погашення. Політика Банку у сфері управління ризиком ліквідності, націлена на оптимізацію співвідношення ризику ліквідності та прибутковості здійснюваних Банком операцій.

Банк здійснює поточний аналіз та перспективний прогноз стану ліквідної позиції, виконує оцінку ступені волатильності джерел фінансування, розробляє рекомендації по оптимізації структури активів и пасивів. Діюча система управління ризиком ліквідності

дозволяє управляти ліквідною позицією Банку, як з точки зору забезпечення безумовного виконання зобов'язань Банка, так й з точки зору забезпечення клієнтів необхідними ліквідними коштами.

Процес управління банківською ліквідністю полягає в гнучкому поєднанні протилежних вимог – максимізації прибутковості з обов'язковим додержанням норм ліквідності. Управління ліквідністю Банку здійснюється як оперативно, так і на довгострокову перспективу.

Управління ризиком ліквідності включає наступні етапи:

- вибір методу ідентифікації та управління ризиком ліквідності,
- управління активами і пасивами Банку з урахуванням ризику ліквідності з використанням таких методів – управління фондами і структурою балансу, формування плану ліквідності, конверсія фондів, управління резервною позицією, управління кредитною позицією, розподіл ресурсів по активних операціях за принципом узгодження термінів, використання GAP.

В управлінні ризиком ліквідності Банком визначаються такі підходи:

- управління ліквідністю через активи. Сутність цього підходу полягає в залученні високоліквідних активів, які повністю забезпечують потреби ліквідності Банку, і передбачає визначення оптимального для Банку співвідношення високоліквідних і загальних активів з урахуванням стабільної ресурсної бази і здійснення порівняльного аналізу цінової динаміки на ринках, придатних для реалізації активів;
- управління ліквідністю через пасиви. Зміст цього підходу полягає в запозиченні коштів у кількості, достатній для повного покриття потреб у ліквідних засобах, і передбачає прогнозний аналіз потреби Банку у ліквідних коштах через порівняння вхідних і вихідних грошових потоків, прогнозування стану фінансових ринків і прогнозний аналіз вартості підтримки ліквідної позиції, інваріантний аналіз різних джерел запозичення ліквідних коштів за параметрами (доступність, відносна вартість, відповідність строків залучення та тривалості потреби в ліквідних коштах, правила регулювання, обмеження на використання), вибір оптимального варіанта підтримки ліквідної позиції та обґрунтування управлінських рішень;
- управління ліквідністю через активи і пасиви. Сутність цього підходу полягає в тому, що частина попиту на ліквідні засоби задовольняється за рахунок залучення високоліквідних активів, а решта – за допомогою проведення операцій запозичення коштів.

Примітка 28. Управління капіталом

380515 АТ «КБ «СОЮЗ»

Управління капіталом Банку має наступну мету:

- дотримання вимог к капіталу, які встановлені Національним банком України;
- забезпечення можливості Банку функціонувати у якості безперервно діючого суб'єкта господарювання;
- підтримка капіталу на рівні, необхідному для забезпечення нормативу адекватності регулятивного капіталу у розмірі не менше 10% у відповідності до вимог Національного банку України.

Цілями управління капіталом також є:

забезпечення захисту інтересів кредиторів та вкладників від непередбачуваних збитків, яких може зазнати Банк в процесі діяльності;

- достатнього рівня рентабельності вкладень акціонерів Банку;
- стабільного і послідовного розвитку Банку, збільшення обсягів активних і пасивних операцій, розширення переліку послуг, що надаються клієнтам Банку;
- фінансової стійкості і мінімізації ризиків, притаманних банківській діяльності.

Процес управління капіталом полягає в проведенні моніторингу основних показників капіталу Банку та прийманні оперативних рішень виходячи з поточної ситуації та необхідності.

Планування необхідного рівня капіталу проводиться на постійній основі в процесі щорічного бюджетування та моніторингу відповідними підрозділами.

Політика управління капіталом полягає у:

- нарощуванні прибутку Банку у обсягах, необхідних для забезпечення рентабельності капіталу на достатньому рівні, та спрямування його у повному обсязі на поповнення капіталу Банку;
- збалансованому зростанні капіталу Банку та обсягів активних операцій з прийнятним ризиком з метою забезпечення адекватності регулятивного капіталу Банку на рівні не менше 10%;
- вдосконалення процедур ідентифікації ризиків, притаманних банківській діяльності, та запобігання надмірних ризиків при здійсненні Банком активних операцій.

Норматив адекватності/платоспроможності регулятивного капіталу Н2 відображає здатність Банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

Протягом звітного року Банком виконувався норматив адекватності регулятивного капіталу, встановлений Національним банком України, та за станом на кінець дня 31.12.2011 року його значення становить 14,66%.

Регулятивний капітал Банку відповідає діючим нормативним вимогам та забезпечує Банку можливість виконання всіх операцій в межах отриманої банківської Ліцензії та письмового Дозволу на здійснення операцій, наданих Національним банком України.

Примітка 30. Справедлива вартість фінансових інструментів

380515 АТ «КБ «СОЮЗ»

Справедлива вартість – сума за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Найкращим свідченням справедливої вартості є ціни котирування на активному ринку.

Методи оцінювання фінансових інструментів, що використовуються в Банку, охоплюють:

- застосування останніх ринкових операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами, якщо вони доступні;
- посилення на поточну справедливу вартість іншого подібного інструмента;
- аналіз дисконтованих грошових потоків та моделей опціонного ціноутворення.

Якщо є метод оцінювання, який звичайно використовують учасники ринку для визначення ціни фінансового інструмента, і доведено, що він надає достовірні попередні оцінки цін, отриманих у фактичних ринкових операціях, то Банк застосовує цей метод. У випадку, коли ринок для фінансового інструмента не є активним, або на ринку відсутня інформація про діючі ціни або неможливо знайти аналогічні об'єкти оцінки, то для визначення розрахункової справедливої вартості Банк застосовує метод оцінки та припущення щодо кожного виду фінансових активів або фінансових зобов'язань, враховуючи діючі ціни на активному ринку інших подібних активів, скоригованих з врахуванням відмінностей.

Грошові кошти та їх еквіваленти визнаються за амортизованою вартістю, яка не відрізняється від їх поточної справедливої вартості.

Придбані в *торговий портфель банку цінні папери* первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю з одночасним визнанням переоцінки на рахунку 6203 “Результат від торгових операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку”.

Придбані в *портфель банку на продаж цінні папери* первісно оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю з одночасним визнанням переоцінки в капіталі Банку на рахунку 5102 “Результат переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж”.

Справедлива вартість цінних паперів визначається методом останнього у звітньому періоді офіційного котирування на організаційно оформленому ринку.

Якщо котирування ринкових цін на цінні папери відсутні або є недоступними, то для визначення справедливої вартості в Банку застосовуються інші методи, які зазначені у внутрішніх нормативних документах та описані у примітці 1 “Облікова політика”.

Кредити та інші фінансові активи під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю з урахуванням всіх доходів й витрат на операцію.

Кредити та інші фінансові активи Банку, до яких відносяться кошти в інших банках, кредити та заборгованість клієнтів, відображаються за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки під час нарахування процентів та амортизації дисконту (премії).

Справедлива вартість фінансового активу визначається шляхом дисконтування всіх очікуваних майбутніх грошових потоків із застосуванням ринкової процентної ставки щодо подібного фінансового інструменту.

Процентні ставки за кредитами в Банку знаходяться в межах діючих ринкових процентних ставок для фінансових інструментів, які передбачають аналогічний кредитний ризик та аналогічний строк погашення. При суттєвих змінах ринкової ситуації відсоткові ставки за кредитами переглядаються Банком.

Вклади (депозити), залучені кошти та інші фінансові зобов'язання під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю з урахуванням всіх витрат (доходів) на операцію.

Фінансові зобов'язання Банку, до яких відносяться кошти в інших банках, кошти клієнтів, інші залучені кошти, відображаються за амортизованою вартістю з використанням ефективної ставки під час нарахування процентів та амортизації дисконту (премії).

Справедлива вартість фінансового зобов'язання визначається шляхом дисконтування всіх очікуваних майбутніх грошових потоків із застосуванням ринкової процентної ставки щодо подібного фінансового інструменту.

Фінансові зобов'язання залучаються під процентні ставки, які суттєво не відрізняються від діючих на ринку процентних ставок. При суттєвих змінах ринкової ситуації процентні ставки за залученими коштами переглядаються Банком.

У зв'язку з відсутністю в балансі Банку фінансових активів та фінансових зобов'язань, які відображені не за справедливою вартістю за станом на кінець дня 31 грудня 2011 року, інформація щодо балансової та розрахункової справедливої вартості фінансових активів та зобов'язань, які не відображаються в балансі Банку за справедливою вартістю не надається.

Примітка 32. Події після дати балансу380515 АТ «КБ «СОЮЗ»

1. Спостережною радою Банку 27 лютого 2012 року прийнято рішення про продовження строку дії договору залучення коштів на умовах субординованого боргу на суму 220000 тис. грн. на 5 років – до 2021 року.

2. Правлінням Банку прийнято рішення розширити перелік здійснюваних Банком операцій та доповнити його операцією – здійснення операцій з банківськими металами (протокол Правління від 05 березня 2012 року).

Примітка 33. Інформація про аудитора (аудиторську фірму) та висновок проведеного аудиту380515 АТ “КБ “СОЮЗ”

Аудит Банку “СОЮЗ” здійснює Товариство з обмеженою відповідальністю Аудиторська фірма “РАДА Лтд” – свідоцтво про внесення в Реєстр аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги № 1575 (рішення АПУ № 101 від 18.05.2001 року, подовжено рішенням АПУ № 163/3 від 18.05.2006 року).

Аудиторську перевірку проводить Аудитор ТОВ “АФ “РАДА Лтд” Лобов П.І. – сертифікат аудитора серії А № 003707 (рішення АПУ № 76 від 26.03.1999 року, подовжено рішенням АПУ № 187/2 від 14.02.2008 року), сертифікат аудитора банків № 0017 (рішення АПУ № 207/2 від 29.10.2009 року), свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків Національного банку України № 0000015 (рішення Комітету з питань аудиту банків № 1 від 30.08.2007 року, подовжено рішенням Комітету з питань аудиту банків № 19 від 12.01.2010 року).

Директор ТОВ “АФ “РАДА Лтд” Маслова С.М. – сертифікат аудитора серії А № 005378 (рішення АПУ № 14 від 28.04.1994 року, подовжено рішенням АПУ № 187/2 від 14.02.2008 року), сертифікат аудитора банків № 0011 (рішення АПУ № 207/2 від 29.10.2009 року), свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків Національного банку України № 0000014 (рішення Комітету з питань аудиту банків № 1 від 30.08.2007 року, подовжено рішенням Комітету з питань аудиту банків № 19 від 12.01.2010 року).

Голова Правління АТ “КБ “СОЮЗ”

Валовий В.П.

Головний бухгалтер АТ “КБ “СОЮЗ”

Колесник Г.Д.

Виконавець: Колесник Г.Д.

т. 393-93-43